

Nyheter från IFN

nr 3 • 2015

Diane Coyle:

Komplettera BNP med mått för välfärd och hållbarhet

BNP är problematiskt som mått på tillväxt, men därmed inte sagt att BNP är odugligt, förklarade professor Diane Coyle, University of Manchester, på ett IFN-seminarium den 7 maj. Coyle har skrivit boken GDP: A Brief but Affectionate History.

I panelen ingick (från vänster): Martin Flodén, Riksbanken, Diane Coyle, University of Manchester; Karolina Ekholm, Finansdepartementet och Magnus Henrekson, IFN. Moderator var tidigare statssekreterare Johanna Lybeck Lilja.

Diane Coyle förklarade på seminariet att BNP-måttet är otillräckligt och att det sannolikt behövs en palett av indikatorer. På seminariet räknade hon upp en rad redan existerande alternativa mått, bland annat Social Progress Index som skapades 2014.

Diane Coyle, professor vid University of Manchester och med en doktorsexamen i nationalekonomi från Harvard, är en internationellt erkänd forskare i diskussionen om hur vi bäst definierar och mäter länders tillväxt. Hon har skrivit ett antal böcker, den senaste med titeln *GDP: A Brief but Affectionate History* (Princeton University Press). Boken förklarar varför även små förändringar i BNP kan påverka

viktiga politiska beslut och ekonomiska skeenden.

– Genom att studera historien inser vi att det inte finns något naturgivet mått som kan beskriva ekonomin. Vårt sätt att tänka på ekonomin har förändrats under historiens gång och har alltid återspeglat politiska förhållanden och statens påbud vid den aktuella tidpunkten. [BNP] är inte något reellt utan en idé. Och det är en mycket komplicerad idé, förklarade Diane Coyle.

Hon påpekade att mycket få människor känner till detaljerna kring hur BNP är konstruerat. Att BNP bygger på tusentals dataserier och att det finns alla typer av potentiella brister i dessa serier. Att det görs anpassningar för säsong

Prisutdelning – Global Award

Global Award for Entrepreneurship Research delas ut till en forskare som väsentligt bidragit till att öka kunskapen inom entreprenörskap. Prissumman är 100 000 euro. Det är IFN som tillsammans med Entreprenörskapsforum ansvarar för Global Award. 2015 års vinnare är professor Sidney G. Winter, Wharton School, University of Pennsylvania, USA. Han får priset för sin forskning om dynamisk konkurrens.

Sidney Winter håller en prisföreläsning och Global Award delas ut i Stockholm **den 20 maj kl. 16.30** på Grand Hôtel. Anmälan görs till: entreprenorskapsforum.se.

Sidney G. Winter

och ändrad kvalitet samt andra anpassningar och omräkningar som är komplicerade och omstridda.

Diane Coyle påpekade att hållbarhet inte inryms i BNP:

– BNP växer efter en naturkatastrof på grund av återuppbyggnaden. Men förstörelsen av tillgångar räknar man inte med på samma sätt. En hel del innovativ verksamhet fångas inte upp i BNP, exempelvis innovationer som har sänkt priset på produkter och tjänster. Det gäller inom kommunikation, nya material, och så vidare.

Genom åren har försöken varit många att enas om alternativ till BNP.

– Ett av de mest populära [alternativa måtten] är att mäta lycka. Folk säger att pengar inte kan köpa lycka. Och det stämmer om man tittar på BNP och rapporterad lycka/välbefinnande. Den senare slutar att öka vid en viss punkt samtidigt som BNP fortsätter växa. Och ska vi sluta ta itu med fattigdom eftersom människor i Bangladesh är nästan lika nöjda som människor i rikare länder? Den slutsatsen tilltalar mig inte alls. Men om vi inte ska använda enskilda index, eftersom de alla har brister, vad ska vi då göra, frågade Coyle.

– Mest populär är en palett (*dashboard*) av indikatorer. Det finns många olika saker som vi bryr oss om så varför inte ta med allt på en palett. OECD har tagit detta på största allvar och presenterat en palett där man viktat olika kategorier mot varandra. Tanken tilltalar mig eftersom vi måste väga olika saker mot varandra. Saker som alla är viktiga för oss. Det är definitivt en mycket lovande metod.

Diane Coyle anser att det finns tre saker som vi bör mäta

Professor Robert Erikson utreder komplement till BNP som mått. På seminariet ställde han frågor.

i ekonomin: **verksamhet**, så att staten och Riksbanken kan bedöma det aktuella tillståndet i ekonomin (BNP är sannolikt fortfarande ett bra mått för detta även om det är komplicerat). Men vi bör även mäta **social välfärd**. Coyle sa sig gilla paletten men andra hävdar att ett enda index är den bästa vägen för att mäta välfärd. För det tredje bör **hållbarheten** mätas vilket, enligt Coyle, är svårare eftersom vi då försöker förutsäga framtiden och måste göra en rad antaganden. Hon menade att även hållbarhet skulle kunna bedömas med hjälp av en palett.

Ett panelsamtal följde på Diane Coyles halvtimmeslånga inledning. I panelen ingick, förutom Coyle, Martin Flodén, vice riksbankschef, Karolina Ekholm, statssekreterare på Finansdepartementet och Magnus Henrekson, professor och vd IFN. Johanna Lybeck Lilja, tidigare statssekreterare på Finansdepartementet, var moderator.

Seminariet i sin helhet kan ses på ifn.se.

Seminarium:

Optimal transparens – dröm eller verklighet?

Bland talarna på det seminarium som arrangerades av FAR, IFN, Nasdaq och Transparency International Sverige, var (från vänster) Lars Oxelheim, IFN och Lunds universitet, Lars Björklund, Skanska, Anna Jansson, Nasdaq, Joakim Strid, Nasdaq, Johan Gernandt, Transparency International Sverige, Ossian Ekdahl, Första AP-fonden, Dan Brännström, FAR och Sidney Grey, University of Sydney.

Transparens och skillnaden mellan rätt och mer information i företags kommunikation, var ämnet för en halvdagskonferens som arrangerades av FAR, IFN, Nasdaq och Transparency International Sverige. En av talarna var professor Sidney Grey som är medförfattare till boken *Oxford Handbook of Economic and Institutional Transparency* (New York: Oxford University Press).

Lars Oxelheim, IFN och Lunds universitet, är en av bokens redaktörer och som på konferensen i Stockholm talade på temat "transparens med möjlighet att förstå vinsteras uthållighet".

I den avslutande paneldiskussionen var deltagarna eniga om att dagens omfång på information från företagen inte behöver utökas men däremot ta mer hänsyn till

samhällsutvecklingen. Flera av talarna påpekade att mer information inte alltid innebär bättre information och transparens.

– Jag tyder det som att ni anser att peaken nåtts [vad gäller informationens omfattning], sa dagens moderator Johanna Lybeck Lilja, dock inte informationens inriktning.

Dan Brännström, FAR, ställde frågan om en redovisning på 200 sidor kan vara transparent. Kan mottagarna ta till sig denna stora mängd information.

– Jag tror att vi gått för långt ..., fortsatte han och förklarade att han sätter hoppet till så kallade integrerad rapportering. En sådan innebär finansiell information i kombination med och hänsyn tagen till hållbarhet, den makroekonomiska utvecklingen, etc.

IFN:s forskningsresultat publiceras i olika kanaler. Arbeten i preliminär form publiceras som working papers. I regel utkommer de senare i reviderad form i forskningstidskrifter som är externt granskade. Följande artiklar är de senaste som accepterats för publicering i vetenskapliga tidskrifter. Ytterligare artiklar finns att läsa på www.ifn.se.

Anna Welander, Carl Hampus Lyttkens och **Therese Nilsson**, "Globalization, Democracy, and Child Health in Developing Countries", *Social Science & Medicine*.

Hälsa är en viktig faktor för ekonomisk utveckling. Forskning visar att globalisering samvarierar positivt med barnhälsa i fattiga länder. Vi undersöker om globalisering har olika påverkan beroende på vilken politisk styr. Resultaten visar att graden av demokrati påverkar styrkan på globaliseringens positiva hälsoeffekten.

Johanna Rickne och Diana O'Brien, "Gender Quotas and Women's Political Leadership", *American Political Science Review*.

Studien undersöker om könskvotering inom en organisation är bra eller dålig för kvinnors karriärmöjligheter. Data från socialdemokratiska representanter och politiska ledare i 290 kommunfullmäktigegrupper och över sju valperioder visar att kvoteringen "varannan damernas" ökade sannolikheten för att ledare i de lokala partierna var kvinnor.

Christian Bjørnskov och Jacob Mchangama, "Do Social Right Affect Social Outcomes?", *American Journal of Political Science*.

FN diskuterar att anta en rad ekonomiska och sociala rättigheter. Här testas införandet av sådana rättigheter och forskarna finner inga bevis för positiva effekter, men dock oroande biverkningar. Särskilt rätten till utbildning ger på kort sikt försämrade utbildningsresultat och när sociala rättigheter fastslås tenderar detta att leda till försvagning av rättsstaten.

Florin Maican och **Matilda Orth**, "A Dynamic Analysis of Entry Regulations and Productivity in Retail Trade", *International Journal of Industrial Organization*.

Etableringen av nya butiker regleras av plan- och bygglagen. Här studerar forskarna hur denna reglering påverkar produktiviteten i detaljhandeln. De finner att en mindre restriktiv reglering leder till att existerande butiker tvingas öka sin produktivitet för att överleva. Dessutom ökar produktiviteten mer i små butiker och på små lokala marknader.

Christian Bjørnskov, "Constitutional Property Rights Protection and Economic Growth: Evidence from the Post-Communist Transition", *Constitutional Political Economy*.

Privat ägande är centralt för samhällsutvecklingen, dock är det oklart om lagändringar *de facto* påverkar ägandeskyddet. Här studeras förändringar i Central- och Östeuropa för att observera övergången från ingen till olika former av lagstadgat skydd av ägande. Resultaten visar att mer omfattande lagstiftning kostar mer på kort sikt utan att ge långsiktiga fördelar.

Olle Folke, Lenita Freidenvall och **Johanna Rickne**, "Gender Quotas and Ethnic Minority Representation: Swedish Evidence from a Longitudinal Mixed Methods Study", *Politics & Gender*.

Studien undersöker om kvotering för en särskild social kategori (här kvinnor) är bra eller dålig för andra sociala grupper (här invandrare) som har svårt att ta sig in i en organisation. Resultaten visar att socialdemokraternas kvotering "varannan damernas" varken ökade eller minskade andelen folkvalda invandrare.

Ny bok om skatter i historiskt perspektiv

IFN:s skatthistoriska projekt har resulterat i en bok som nu ges ut i USA på förlaget Palgrave Macmillan. Redaktörer för boken är Magnus Henrekson och Mikael Stenkula. För första gången har det svenska skattesystemet från 1862 och fram till i dag kartlagts systematiskt. Projektet visar hur det svenska skattesystemet och dess struktur har varit föremål för omvandling och kraftiga förändringar under de senaste 150 åren. Projektet har letts av Mikael Stenkula. Övriga forskare som deltagit är Gunnar Du Rietz, Dan Johansson, Magnus Henrekson och Daniel Waldenström. Följande områden har studerats: skatt på arbete, kapital, förmögenhet, arv och gåvor, varor och tjänster samt fastigheter.

IFN:s forskare inbjuds och deltar regelbundet i externt arrangerade möten av olika slag. Här presenteras ett axplock från senaste månaderna.

Den 31 mars talade professor Magnus Henrekson, vd IFN, inför LRF:s riksförbundsstyrelse, ordföranden för LRF:s regionförbund samt ordföranden för LRF:s organisationsmedlemmar. Titeln på hans föredrag var "Kraven på framtidens företagare inom de gröna näringarna". Magnus Henrekson målade en bild där trenden mot urbanisering blir alltmer uttalad. Han förklarade också att stordrift är, med få undantag, lösningen för lantbruket.

Den 10 april presenterade Niklas Elert ett working paper på en konferens arrangerad av European Public Choice Society i Groningen, Nederländerna. Titeln på studien, som han författat tillsammans med Magnus Henrekson, IFN, är "Evasive Entrepreneurship and Institutional Change". Studien handlar om entreprenörskap som kringgår existerande institutioner. I tider av snabb ekonomisk förändring kan kringgående entreprenörskap förhindra att den ekonomiska utvecklingen bromsas av otillräckliga eller förlagade institutioner.

Den 14 april talade Lars Oxelheim, IFN och Lunds universitet, på Business Arena Göteborg som anordnas av tidningen Fastighetsnytt. Arrangemanget går av stapeln en gång om året och tanken är att samla den svenska fastighets- och samhällsbyggnadssektorn. Titeln på Lars Oxelheims anförande var "Globala ekonomiska trender och slutsatser för svensk del". Fotograf: Sigurdur J. Olafsson.

Ola Andersson, IFN, forskar i beteendekonomi. Han försöker bland annat svara på frågor om hur vi tar risk å andra människors vägnar samt hur vi beter oss vid auktioner. I Aftonbladet morgon-tv intervjuades han den 14 april om budgivning vid köp av en bostad. Han gav en rad konkreta tips om hur man kan hålla huvudet kallt i en stressig budgivningssituation. Planera och besluta om ramarna i förväg, var hans budskap.

Vad är socialliberal syn på ojämlikhet och hotar ökad ojämlikhet meritokratiska ideal? det var några av de frågor som diskuterades på ett seminarium i Rotterdam, Nederländerna, den 18 april. Andreas Bergh, IFN, var en av diskussionsdeltagarna. Seminariet arrangerades av det politiska partiet Democraten 66 (D66).

Nyhetsbrev:
"Nyheter från IFN" utkommer åtta gånger per år. Dessutom publiceras "News from IFN" två gånger årligen.

Nyhetsbrev